

מדת בדת

שיעור חזק חזמי בדרך קצרה

לע"נ הגאון הגדון רבי הלל בן ר' מנחם מנדל יוסף זקס צוק"ל הערות והנצחות ט"ל 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 180 פרשת שמות תשע"ו

גיטיין יט-כה

רב יהודה היה מצטער לקרוא ורק אח"כ חתם, ואמר לו עולא שלא צריך שהרי ר"א שהוא מרא דארעא דישראל היו קוראים לפניו וחתם, וכן סופרי הדיינים היו קוראים לר"נ והוא חתם ודוקא ר"נ שלסופרי הדיינים יש פחד ממנו אך אדם אחר לא, וכן ר"נ עצמו לסופרים אחרים אין אימה ממנו, וכשהגיע לפני רב פפא שטר בפרסית היה לוקח ב' כותים זה שלא בפני זה שיתרגמו לו במסיה לפי תומו ורק אז היה חותם והיו גובים בו ממשועבדים, ורב אשי אומר שרב הונא בר נתן אמר בשם אממר ששטר בפרסית שחתומים בו עדי ישראל מגבים בו ממשועבדים ומדובר כשיודעים לקרוא, אך לכאורה צריך כתב שאין יכולים לזייפו י"ל שאכן נכתב במי עפצים ואמנם צריך לחזור מענינו של שטר בסופו יש לומר שאכן חזרו, ולפ"ז החידוש הוא שכותבים שטר בכל לשון וכבר שנינו ששטר שכתבו עברית ועדין יוונית או שכתבו יוונית ועדין עברית כשר, יש לומר ששם מדובר בגט ואממר חידש אף בשאר שטרות.

שמואל אומר שאם נתן נייר חלק לאשה ואמר לה קחי גיטך היא מגורשת שחוששים שכתבו לה במי מילין, ולכאורה שנינו שאם נתן גט לאשה וזרקה אותו לים או לאש או לכל דבר האבד ואח"כ אמר לה שהוא היה שטר פסים או אמנה היא מגורשת ואין לו כח לאסרה ומשמע רק כשהיה כתוב בו ולא בחלק, ויש לומר ששמואל דיבר שבדקו במי צבע שפולט אותיות שנכתבו במי מילין ולכאורה גם אם פלט אותיות זה רק עכשיו וקודם זה לא היה כתוב, יש לומר ששמואל רק אמר שחוששים על הגט,

רבינא אמר בשם אממר בשם מרימר בשם רב דימי שכשניתן גט לפני שנים יש לקרוא לפניו, ולכאורה שנינו שבזרקה לאיבוד הגט כשר ולכאורה אם קראו כבר מה שייך לומר שטר פסים הוא, ויש לומר שאחר קריאה החזירו לידיו והיינו אומרים שהוא החליפו קמ"ל שלא.

אדם אחד זרק גט לאשתו לבין החביות ומצאו שם מזוזה אמר ר"נ שלא מצוי מזוזה בין חביות וא"כ זה לא גט וכ"ז כשמצאו רק אחת אך אם מצאו ב' או ג' א"כ יתכן שיש שם גם גט ולא מצאוהו שעכברים אכלוהו.

אדם אחד נכנס לביהכנ"ס והוציא ס"ת והביא לאשתו ואמר לה זה גיטך אמר רב יוסף למה יש לחשוש שאם נאמר שכתוב בו הגט במי מילין הרי אין מי מילין על מי מילין שעבדו את הס"ת בהם,

דף כ ואם משום שכתוב שם כריתות הרי צריך לכתוב לשמה ואין לחשוש שמתחילה כשכתב הסופר את הס"ת הוא הקדים לו מעות שיכתוב לשם אשתו, כי צריך שיכתוב שמו ושמה ושם עירו ועירה, וא"כ רב יוסף בא לחדש שאין מי מילין על מי מילין.

רב חסדא אומר שאם נכתב הגט שלא לשמה והעביר עליו קולמוס זה תלוי במחלוקת רב יהודה ורבנן לגבי סופר שהיה צריך לכתוב שם וכתב יהודה בלי ד', שלר' יהודה מעביר קולמוס ומקדשו, ולחכמים השם הזה לא מובחר ורב אחא בר יעקב דחה שרבנן דיברו רק בס"ת שצריך זה קלי ואנוהו אך בגט יודו שזה נחשב לשמה.

רב חסדא אומר שהוא יכול לפסול את כל הגיטיין בעולם, אמר רבא שאם הסיבה היא משום שכתוב בתורה וכתב וכשהיא נותנת את שכר הסופר זה כאילו היא כתבה, אך יתכן שגם כשהיא נתנה את השכר עשו חכמים כאילו הוא

דף יט ריב"ל אומר שניתן לסמוך על ר"ש בשעת הדחק, ולכאורה ר"ל אמר שר"ש הכשיר רק לאלתר ולא עד עשרה ימים, יש לומר שריב"ל סבר בזה כר' יוחנן ולענין מה שאמר ר' יוחנן ששנים הם משום עדים והשאר משום תנאי הוא סבר כר"ל.

משנה כותבים את הגט בכל, בסם בסיקרא בקומוס וקנקנתום ובכל דבר של קיימא אך לא כותבים במשקין ומי פירות ובכל דבר שאינו מתקיים כותבים אפילו על עלה של זית ועל קרן של פרה ונותן לה את הפרה וכותבים על יד של עבד ונותן לה את העבד ולר' יוסי הגלילי לא כותבים על דבר שיש בו רוח חיים ועל האוכלין. **גמרא** דיו הוא מה שקוראים דיותא, סם הוא סמא, סיקרא ביאר רבה בר בר חנה שקוראים לה סקרתא, קומוס הוא קומא, קנקנתום ביאר רבה בר בר חנה בשם שמואל שהוא הצבע של עושי המנעלים.

כל דבר שהוא מתקיים בא לרבות כדברי ר' חנינא שאם כתבו במי גשמים או מי שרית פירות ועפצים כשר, ר' חייא שנה שאם כתבו במי שיפת העופרת ובפחמים ובצבע של המנעלים כשר.

ר' יוחנן ור"ל סוברים שאם כתב בדיו על מה שכבר כתוב בצבע אדום חייב שתיים משום מוחק וכותב, אך אם כתב דיו על דיו או סיקרא על סיקרא פטור, ואם כתב בסיקרא על דיו יש מחייבים שהוא מוחק ויש פוטרים שהוא מקלקל.

ר"ל שאל את ר' יוחנן במקרה שהעדים לא יודעים לחתום אם יכולים לכתוב להם בסיקרא והם יחתמו עליה האם הכתב העליון הוא כתב או לא, אמר ר' יוחנן שאינו כתב, ושאל ר"ל הרי למדתנו שכתב עליון הוא כתב, אמר ר' יוחנן וכי נעשה מעשה מפני שאנו מדמים, ולרב כשהעדים לא יודעים לחתום קורעים להם נייר חלק וממלאים את הקרעים בדיו, ולשמואל כותבים להם בעופרת, ואף ששנינו לעיל לר' חייא שכשר בכתב של עופרת יש לומר שר' חייא דיבר על מי העופרת, אך בעופרת עצמה הוא לא כתב, ר' אבהו אומר כותבים להם במי שריית עפצים, ואף ששנינו לעיל שלר' חייא כשר בכתב בעפצים, יש לחלק שהוא דיבר כשהקלף לא נעשה בעפצים שאז ניכר הכתב אך ר' אבהו דיבר כשהקלף שרוי כבר וא"כ לא ניכר הכתב במי עפצים שאין מי מילין על מי מילין, רב פפא אומר שכותבים להם ברוק וכן הוא הורה לפפא סוחר השוורים וכ"ז בגט אך בשטרות יחפש אחר עדים בקיאים שאחד עשה כך בשאר שטרות ונדהו רב כהנא, **עמוד ב** ובכרייתא שנינו כרב שעדים שלא יודעים לחתום ממלאים להם את הקרעים דיו וכותבים ואמר רשב"ג שכ"ז בגיטי נשים אך בשחרורי עבדים ושאר שטרות חותמים רק ביודעים לקרוא ולחתום, אך לכאורה ת"ק לא דיבר על קריאה, ויש לומר שחסר בכרייתא ויש להוסיף שעדים שלא יודעים לקרוא קוראים לפניהם ואם אינם יודעים לחתום קורעים להם, ורשב"ג אמר שכ"ז בגט אך בשאר שטרות חותמים רק אם יודעים לקרוא ולחתום, אמר ר"א שטעמו של רשב"ג שלא יהיו בנות ישראל עגונות אם כשימצאו את הבעל הזדמנו להם רק עדים שלא יודעים לחתום, ורבא פסק כרשב"ג ורב גמדה אמר בשם רבא שאין הלכה ואין הכוונה שהלכה כרבנן שהרי רב כהנא נדה במי שהחתים בשאר שטרות אלא לענין קריאה שלא צריך בשאר שטרות שהעדים ידעו לקרוא.

נתן שהקנו לו, ואין לומר שזה מצד שכתוב ונתן וכשאינן בגט שוה פרוטה אין זה נתינה שיש לומר שזה נקרא נתינה כמו ששלחו מא"י שאם כתבו על יסורי הנאה הגט כשר, ורב אשי מוכיח מהמשנה שכתוב על עלה של זית כשר ויש לדחות שעלה של זית ראוי להצטרף עם הרבה עלים וזה נקרא נתינה.

לרבי אם כתבו על איסורי הנאה כשר וכשלווי דרש את זה בשם רבי לא קלסו את זה וכששנה את זה בשם רבי קלסו את זה ורואים שכך ההלכה.

שנו בברייתא בפסוק וכתב ולא וחקק משמע שחקיקה אינה כתיבה, וקשה שכתוב שעבד שיצא בכתב שעל טבלא ועל פנקס יצא לחירות אך לא כתב שעל כיפה שלובשים תחת הצעיף ולא על אנדוכתרי שהוא מה שרוקמים על תכשיט, ועולא מחלק בשם ר"א שאם חקק את תוך האותיות ונעשו מאליהם זה לא כתיבה אך כשחקק את יריכות שמשקיע הכתב עצמו זה נקרא כתיבה, אך לכאורה יש להוכיח מציץ שלא היה כתבו שוקע אלא בולט כדינרי זהב ושם זה חקיקה בתוך האות, ויש לומר שזה היה כדינרי זהב אך לא ממש שבדינרי זהב בולט אך שם חקקו בתוך האות ואילו בציץ חקקו בירכה.

רבינא שאל את רב אשי אם חותם המטבע הוא חורץ את סביב הצורה או שהוא מותח אותו ואוספו ונכנס הצורה בדפוס של החותם, אמר רב אשי שהוא חורצו, והקשה רבינא מציץ שהחותם לא היה שוקע אלא בולט כדינרי זהב ואם נאמר שהוא חורץ עמוד ב הרי צריך מכתב וזה לא כתיבה, ויש לדחות שזה כדינרי זהב אך לא ממש שהיה בולט כדינרי זהב אך שם היה מתוכם ובציץ זה מבחויץ.

רבא שאל את ר"נ במקרה שכתב לה גט על טס זהב ואמר לה קחי הגט עם כתובתך האם חל, אמר לו שכך והקשה לו מברייתא שאם אמר לה התקבלי גיטך והשאר לכתובתך קיבלה הגט והשאר לכתובה משמע רק כשיש שאר, ואם לא לא קבלה, אמר ר"נ שגם בלי שאר זה חל אך החידוש שגם כשיש שאר חל רק אם אמר לה שאם לא כן אומרים שזה אור המגילה.

אם אמר לה הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת, ואם אמר לה על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת, ורב פפא מסתפק כשאמר לה זה גיטך והנייר בין שורה לשורה ובין תיבה לתיבה נשאר שלי ונשאר בתיקו, ואין להוכיח ממה שכתוב ספר אחד ולא שנים ושלושה ספרים, שיש לומר שמדובר כשהכתב שבין שורה לשורה מעורה.

רמי בר חמא מסתפק כשמוחזקים בעבד שהוא של הבעל והגט כתוב על ידו ויוצא מיד האשה האם אומרים שהוא הקנה לה אותו וחל הגט או שהעבד הגיע אליה מעצמו, ורבא מקשה שלא יחול מצד שזה כתב שיכול להזדיף, ואמנם במשנה כתוב להדיא שזה נקרא נתינה על היד של עבד אך את המשנה ניתן להעמיד שהיה עידי מסירה וכדעת ר"א שהוא הסתפק כשאינן עידי מסירה, ויש לומר שהוא הסתפק כשכתוב כתובת קעקע וגם במשנה ניתן להעמיד בכתובת קעקע, ויש להוכיח מדברי ר"ל שאין חזקה לגודרות כי הן הולכות מעצמן, עוד מסתפק רמי בר חמא כשמוחזקים שהטבלה היא של האשה וכתוב עליה גט והיא יוצאת מיד הבעל האם אומרים שהיא הקנתה לו או שהיא לא יודעת להקנות ואביי מוכיח ממשנה שר' יהודה בן בבא העיד על כפר קטן ליד ירושלים שזקן אחד הלוח לכל בני כפרו וכתב בכתב ידו ואחרים חתמו שהכשירו חכמים, ולכאורה צריך ספר מקנה אלא משמע שהקנהו לו, ורבא דוחה

דף כא שיתכן שהזקן הזה ידע להקנות ללווים את השטר, ורבא מוכיח מהמשנה שערב שיוצא אחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין. ודוחה אביי שהמלוה ידע

להקנות לו, ורב אשי מוכיח ממה שאשה כותבת גט והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו וא"כ רואים שהיא יודעת להקנות.

רבא אומר שאם כתב גט לאשתו ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה על העבד קנתה אותו והיא מתגרשת בו, אך לכאורה העבד הוא חצר מהלכת ואיך קנה את הגט שעליו ולא מועיל שהעבד יעמוד שהרי רבא אמר שכל שאילו מהלך לא קנה לא קנה גם בעומד ויושב ויש לומר שמדובר שהעבד כפות, ורבא אמר דין נוסף שאם כתב לה גט והניחו בחצר וכתב לאשה שטר מתנה על החצר קנתה אותה והיא מתגרשת והחידוש הוא שאם היינו שונים רק עבד היינו אומרים שבחצר יש לגזור משום חצר שבאה לאחר מכן שאינה מגורשת, ואם היינו כותבים חצר היינו אומרים שדוקא בחצר זה מועיל אך בעבד יש לגזור כפות משום עבד שאינו כפות, ואביי מקשה שקנין חצר לומדים מידה וא"כ נאמר שכמו שיד קונה גט בין מדעתה בין בעל כרחיה כך חצר תקנה בין מדעתה בין בעל כרחיה אך איך ניתן להכריח אותה לקבל מתנה שאם אינה רוצה לקבלה אינה קונה, ורב אשי מוכיח משליח קבלה שמועיל רק מדעתה ובכל זאת חל השליחות, ואביי דוחה ששליח לומדים מהפסוק ושלח ושלחה ולא מידה, ועוד יש לומר שגם שליחות קבלה שייכת בעל כרחיה באופן שאביה מקבל גט לבתו קטנה על כרחיה.

עמוד ב לכאורה יש לחלק בין יד עבד לקרן פרה שיד עבד אינו יכול לחתוך אותה כי זה חבלה לכן לא חל לר' יוסי, אך קרן פרה יכול לחתכה ויחול בה הגט, ויש לומר שכתוב וכתב לה ואילו בקרן פרה לא מספיק לכתוב אלא צריך לכתוב ולקצוץ ולתת.

ר' יוסי הגלילי למד ממה שכתוב ספר וכל דבר לומדים מוכתב לה מכל מקום ומה שכתוב ספר מלמד שכמו שספר הוא בלי רוח חיים ואינו אוכל כך כל דבר להוציא דבר שיש בו רוח חיים והוא אוכל, ורבנן אומרים שאם כתוב בספר היינו ממעטים אך כיון שכתוב ספר זה בא לסיפור דברים ואפשר בכל דבר, ורבנן לומדים מוכתב שהיא מתגרשת בכתיבה ולא בכסף שלא נאמר שכתוב ויצאה והיתה ונלמד יציאה מהוויה שגם בכסף, ור' יוסי לומד את זה מספר כריתות שספר כורתה ולא דבר אחר, וחכמים לומדי מכריתות שצריך דבר הכורת בינו לבינה שאם אמר לה הרי זה גט על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אינו כריתות ואם אמר עד ל' יום זה כריתות, ור' יוסי לומד את זה מיתור שהיה ניתן לכתוב כרת ורבנן לא דורשים כרת כריתות.

משנה לא כותבים גט במחובר לקרקע ואם כתבו במחובר ותלש ונתן לה כשר ור' יהודה פוסל עד שיהיה כתיבה וחתימה בתלוש, ר' יהודה בן בתירה אומר שלא כותבים על נייר מחוק ועל דיפתרא כי הוא יכול להזדיף וחכמים מכשירים. **גמרא** המשנה אומרת שלא כותבים במחובר ומיד אח"כ אומרת המשנה שאם כתבו במחובר ותלשו כשר, רב יהודה מבאר בשם שמואל שלא כתב את התורף במחובר וכן ביאר ר"א בשם ר' אושעיא וכן ביאר רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן, וזה כר"א שעדי מסירה כורתים את הגט והמשנה אומרת שלא כותבים טופס גט במחובר שמא יכתוב תורף ואם כתב טופס ותלש וכתב תורף ונתן לה כשר ור"ל אומר שמדובר שהחתימה בתלוש והמשנה גם כר"מ שעדי חתימה כורתים והמשנה אומרת שלא כותבים תורף במחובר גזירה שלא יחתום ואם כתב התורף ותלש וחתם ונתן לה כשר.

כתבו על חרס של עציץ נקוב ונתן לה כשר כי הוא יכול לקחתו ולתת לה ואם כתב על עלה של עציץ נקוב לאביי כשר כיון שיכול לקחתו ולתת לה ולרבא פסול,

דף כב שגזרו שמא יקטום וזה קציצה ממחובר.

אם העציץ שייך לאחד והזרעים של אחר ובעל העציץ מכר חלקו לבעל זרעים קנה במשיכה, אך בעל זרעים מוכר אותם לבעל העציץ רק בחזקה, ואם העציץ והזרעים של אחד ומכרם לאחר קנה גם את העציץ כשהחזיק בזרעים וכמו ששינונו נכסים שהן בלי אחריות נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף שטר וחזקה, ואם החזיק בעציץ לא קנה גם את העציץ עד שיחזיק בזרעים, אם הנקב בארץ והנוף בחו"ל לאביי הולכים אחר הנקב ולרובא הולכים אחר הנוף, ובמקרה שכבר השריש בארץ לכו"ע הולכים אחר הנקב ונחלקו כשלא השריש, ולכאורה גם בהשריש נחלקו שכתוב במשנה שאם יש שני גנות זו על זו ויש ביניהם ירק לר"מ הוא שייך לעליון ולר' יהודה הוא של התחתון, ויש לחלק ששם נחלקו כמו שכתוב בטעמם שר"מ אומר שהעליון יכול לקחת את עפרו ואין כאן ירק ור' יהודה סובר שהתחתון יכול למלאות את גינתו עפר, ולכאורה במקום אחר חלקו בהשריש לענין אילן שמקצתו בארץ ומקצתו בחו"ל שלרבי טבל וחולין מעורבים זה בזה ורשב"ג סובר שהגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור, ולכאורה מדובר כשמקצת נופו בארץ ומקצתו בחו"ל, ויש לומר שמדובר שמקצת השרשים בארץ ומקצתם בחו"ל ורשב"ג דיבר כשיש הפסק של צונמא שהוא סלע קשה ומתערבים בגזע אח"כ שרשב"ג סובר שכל אחד נחשב לחוד ורבי שובר שהם מתערבים אח"כ באויר.

ר' חייא בר אסי אמר בשם עולא שיש ג' סוגי עורות מצה חיפה דיפתרא ומצה כמשמעו שלא נתקן במלח קמח ועפצים, ונ"מ להוצאת שבת ושיעורו כדברי רב שמואל בר יהודה כדי לצרור משקל קטן ואמר אביי שהוא כמו רובע רביעית של פומבדיתא, חיפה הוא מלוח אך הלא קמח ועפצים, ונ"מ להוצאת שבת ושיעורו כמו שכתוב עור כדי לעשות קמיע, דיפתרא הוא מלוח וקמח אך בלא עפצים ונ"מ להוצאת שבת ושיעורו כדי לכתוב עליו גט.

חכמים מכשירים גם ביכול להזדייף, ר' אלעזר אומר שזה דעת ר"א שעדי מסירה כורתים את הגט ואמר ר' אלעזר שר"א מכשיר רק לאלתר אך אם כתוב בו מכאן ועד עשרה ימים חוששים שהיה בו תנאי נוסף וזייפוהו, ור' יוחנן סובר שגם אם כתוב בו עד עשרה ימים כשר שאם היה בו תנאי היו העדים זוכרים אותו, עוד אמר ר' אלעזר שר"א הכשיר רק בגט ולא בשאר שטרות שכתוב ונתתם בכלי חרס למען יעמדו ימים רבים, ור' יוחנן סובר שכשר גם בשאר שטרות ומה שכתוב למען יעמדו ימים רבים זה רק עצה טובה.

משנה חרש שוטה וקטן כשרים לכתוב גט וכן אשה כותבת את גיטה והאיש יכול לכתוב את שוברו שקיום הגט הוא בחותמיו. **גמרא** אמנם חרש שוטה וקטן אינם בני דיעה,

דף כג אמר רב הונא שמדובר שגדול עומד על גביהם, אמר לו ר"נ א"כ יהיה כשר גם בעכו"ם כשישראל עומד על גביו ושינונו שעכו"ם פסול, אמר לו שעכו"ם כותב על דעת עצמו, אח"כ אמר ר"נ להיפך ששינונו שעכו"ם פסול להבאת הגט א"כ משמע שכשר לכתובתו ומה ששינונו שפסול לכתובה זה לדעת ר"א שעדי מסירה כורתים וצריך שיכתב לשמה והעכו"ם כותב לדעת עצמו.

ר"נ אומר שר"מ יכשיר גם במצאו באשפה וחתמו ונתן לה, והקשה רבא שכתוב וכתב לה ודורשים לשמה ולכאורה מדובר בכתובת הגט, ויש לדחות שמדובר בחתימת עדים והקשה רבא שכתוב כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול, ויש לגרוס שנחתם שלא לשם אשה, והקשה מברייתא שכתוב וכשהוא כותבו כאילו כותבו לשמה ולכאורה הכוונה שכשהוא כותב את התורף לשמה כאילו שכותב את הטופס לשמה, ויש לדחות שהכוונה שכשהוא חותמו זה כאילו כתב לשמה, ועוד יש לומר שברייתות אלו הן כדעת ר"א שעדי מסירה כורתים. רב יהודה תירץ בשם שמואל שבנכתב שלא

לשמה כשר רק כשהשאר מקום התורף וכן אמר רב חגא בשם עולא, שהשאר מקום התורף וזה כר"א, ור' זיקא אמר בשם ר' יוחנן שזה לא תורה ומבאר רב אבא שכאן מודיעים שאין צורך לשמה בכתובה וכו"מ שעדי חתימה כורתים, ואמנם רבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שזה כר"א, זה מחלוקת אמוראים בדעת ר' יוחנן.

משנה הכל כשרים להביא גט חוץ מחרש שוטה וקטן וסומא ועכו"ם, אם קיבל הקטן והגדיל או שקיבלו חרש והתפקח או סומא ווהתפתח או שוטה שהבריא או עכו"ם שהתגייר פסול ואם קבלו פקח והתחרש או נסתמא או שנעשה שוטה והבריא כשר והכלל הוא שאם היה תחלתו וסופו לדעת כשר.

גמרא יש להקשות שאמנם חרש שוטה וקטן אינם בני דעה וכן עכו"ם אינו שייך בהיתר של גט אך מדוע סומא אינו כשר, ורב ששת מבאר שאינו יודע ממי נטלו ולמי נתנו, ורב יוסף מקשה שא"כ איך סומא מותר באשתו ואיך סתם בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה אלא שיש להם טביעות עין של קול, וא"כ זה יועיל לגבי גט, ורב ששת מבאר שמשנתנו מדברת בהביא מחו"ל שצריך לומר בפ"נ בפ"נ וסומא לא שייך בזה, ואביי מקשה שא"כ פקח שנסתמא יוכל לומר בפ"נ בפ"נ וא"כ יהיה כשר ובמשנה נאמר שפתוח ונסתמא וחזר ונתפתח כשר משמע שאם לא חזר ונתפתח פסול, ויש לומר שכשר גם כשלא חזר והתפתח וכתבו את זה אגב פקח שנשתטה שכשר רק כשהחלים אח"כ, ורב אשי אומר שכך מדויק ממה שכתוב זה הכלל כל שתחלתו וסופו בדעת כשר ולא כתוב כל שתחלתו וסופו בכשרות מוכח שרק בדעת צריך שיהיה תחלתו וסופו בדעת.

שאלו את רב אמי אם עבד יכול להעשות שליח לקבל גט עבור אשה אמר להם ממה שפסלו עכו"ם **עמוד ב** משמע שעבד כשר, אך רב אסי אמר בשם ר' יוחנן שעבד לא יכול להעשות שליח לקבלת גט כי אינו בתורת גיטין וקידושין, ור"א מקשה שלפ"ז בדבר שהוא בתורת כן יחול לשליחות א"כ כיון שעכו"ם שייך בתרומה של שדהו שכתוב שעכו"ם וכותי שתרמו משלהם זה חל א"כ יכול להעשות שליח לתרומה, והרי נאמר שעכו"ם שתרם של ישראל אפילו ברשות אין תרומתו תרומה, ויש לומר שזה גזירת הכתוב גם אתם שכמו שאתם ישראל כך שלוחכם ישראל, ובשם ר' ינאי אמרו מה אתם בני ברית כך שלוחכם בני ברית, ור' חייא בר אבא הביא בשם ר' יוחנן שעבד לא נעשה שליח לקבלת גט שאינו בתורת גיטין וקידושין, ואמנם שינונו שאם אמר הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה מעוברת זכתה לו וכשהגיע רב שמואל בר יהודה אמר בשם ר' יוחנן שני דברים שעבד לא מקבל גט לאשה אך יכול לקבל גט לחברו מרבו של חברו, ואם תאמר שכבר שינונו ששפחה זוכה לעוברת אמור לו ששני גדולי הדור ר' זירא ור' שמואל בר רב יצחק פירשו שאחד ביאר שזה כרבי שהמשחרר חצי עבדו קנה והאחר ביאר בטעמו של רבי שעובר ירך אמו ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה.

משנה גם הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה והיינו חמותה ובת חמותה צרתה ויבמתה ובת בעלה, וההבדל בין גט למיתה שהכתב מוכיח, האשה עצמה נאמנת להביא גיטה בתנאי שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם.

גמרא ישנה ברייתא שמי שאינה נאמנת לומר מת בעלה אינה נאמנת להביא גיטה, ורב יוסף חילק שבא"י שלא סומכים על דיבורה נאמנת, ובחו"ל שעל ידי הדיבור מתירים את הגט אינה נאמנת, ואביי אומר להפך שבא"י שאם יערער הבעל משגיחים בו וא"כ כיון שיש לומר שהיא מתכוונת לקלקלה אינה נאמנת אך בחו"ל שאם יערער הבעל לא ישגיחו בו כיון שאמרו בפ"נ בפ"נ א"כ היא נאמנת, וכך שינונו כאביי שאמר ר"ש בן אלעזר

בשם ר"ע שאשה נאמנת להביא גיטה מק"ו שאם הנשים שלא נאמנות לומר שמת בעלה נאמנות להביא גיטה אשה שנאמנת לומר שמת בעלה ק"ו שנאמנת להביא גיטה,

דף כד וכמו שהן נאמנות כשאומרות בפ"נ בפ"נ כן האשה נאמנת כשאומרת בפ"נ בפ"נ, ואמר רב אשי שכך מדויק במשנה שאומרת שהאשה עצמה נאמנת להביא גיטה ובלבד שתאמר בפ"נ בפ"נ וא"כ מדובר כשבא מחו"ל, ולרב יוסף קשה שברישא ובסיפא מדובר בחו"ל ובנשים שאינן נאמנות מדובר בא"י, ויש לומר שאכן כך מדובר במשנה ומדויק כך במשנה עצמה שכתוב מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח ולא כתוב שהכתב והפה מוכיח.

המשנה אומרת שאשה נאמנת להביא גיטה לכאורה כבר חל הגט משעה שבא לידה, ורב הונא מבאר שמדובר שאמר לה שתגרוש רק בפני ב"ד פלוני, אך לכאורה היא התגרשה ברגע שבאה לפנייהם, ורב הונא בר מנחם מבאר בשם רב אחא בר רב איקא שאמר לה שכשתגיע לב"ד תניחנו על הקרקע ותקחנו, אך לפ"ז דינו כטלי גיטך מעל גבי קרקע שרבה אמר שאינו כלום, אלא מדובר כשאמר לה שתהיה שליחה להולה עד ב"ד ושם היא תקבל אותו אך לכאורה באופן זה אינו שליחות כיון שהשליח לא חוזר לבעל אלא מדובר כשאמר לה שהיא תהיה שליחה להולכה ושכתגיע לשם היא תעשה שליח לקבלה אך זה יועיל רק למ"ד שאשה יכולה לעשות שליח לקבל גט מיד שליח של בעלה, ויש מ"ד שאין מועיל שהיא תשלח באופן זה, ויש לומר שהמ"ד שזה לא מועיל זה בגלל בזיון הבעל וכאן הבעל לא מקפיד, אך זה מובן רק למ"ד שזה מצד בזיון הבעל אך למ"ד שהטעם הוא מצד שזה כחצר שבאה לאחר מכן שלא חל השליחות, וצריך לומר שהוא אומר לה שתעשה שליחה להולכה ושם תעשה שליח לקבלה ותקבל ממנו, ועוד יש לומר שהוא אומר לה שהיא תעשה שליחה להולכה עד שם ושם תאמר לפני ב"ד בפ"נ ובפ"נ ועשי את הב"ד שליחים לקבל הגט והם יתנו לך.

פרק כל הגט

משנה כל הגט שנכתב לא לשם אשה פסול שאם עבר בשוק שומע קול סופרי גיטין שאמרו איש פלוני ממקום פלוני מגרש את אשתו פלונית ממקום פלוני והוא אמר זה שמי ושם אשתי פסול לגרש בו ויותר מזה שגם אם כתב גט לאשתו ומצאו בן עירו ששמו כשמו ושם אשתו כשם אשתו פסול לגרש בו **עמוד ב** ויותר מכך שגם אם היו לא ב' נשים ששם שניהן שוה וכתבו על מנת לגרש הגדולה לא יגרש בו את הקטנה ויותר מכך שגם אם אמר לסופר שיכתוב על מנת לגרש בו את מי שירצה פסול. **גמרא** אם בכבא האמצעית מדובר שלא כתב לגרש את אשתו א"כ במה מדובר ברישא ורב פפא מבאר שמדובר שהסופרים עשויים להתלמד בו, ואמר רב אשי שכך מדויק שכתוב ששמע קול סופרים מקרין ולא כתוב סופרים קוראים משמע שהגדולים מקרים לקטנים, ומה שכתוב יתר מכאן הכוונה כדברי ר' ישמעאל שלא רק גט שנכתב לא לשם גירושין אלא להתלמד פסול אלא גם מה שנכתב לשם גירושין פסול ולא רק מה שנכתב עבור איש אחר אלא אפילו מה שנכתב לשם איש זה פסול כשנכתב לשם אשתו אחרת והטעם הוא שאם היה כתוב ונתן ספר כריתות בידה היינו מבינים שהכוונה למעט מה שנכתב לא לשם כריתות אך כשנכתב לשם כריתות כשר והתורה אומרת וכתב, ואם היה כתוב רק וכתב היינו אומרים שזה ממעט רק כשהוא לא כתב לה אך כשר כשהוא כתב לה גם לשם אחרת, קמ"ל וכתב לה לשמה ובכתבו לו לשם אשה מנשותיו פסול כי אין ברירה.

כתב לגרש בו גדולה לא יגרש קטנה ומשמע שאת הגדולה יכול לגרש בו. ומוכיח רבא שאם יש בעיר שני יוסף בן

שמעון יכולים להוציא שטר חוב על אחרים, ואביי דוחה שא"כ במה שכתוב ברישא במשנה כשאמר לו שמי כשמך פסול השני לגרש בו ומשמע שהראשון יכול לגרש בו והרי שנינו שבשני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין אחר יכול להוציא עליהם שטר חוב אלא ודאי המשנה אמרה שיכול לגרש בו רק בעידי מסירה כדעת ר"א וכן בסיפא מועיל בעידי מסירה וכו"א.

רב סובר שכל הגיטין במשנתנו פוסלים בכהונה חוץ מהגט הראשון שלא נכתב כלל לשם גירושין, ולשמואל גם הראשון פוסל וזה לשיטתו ששמואל אמר שכל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל וכן חליצה פסולה פוסלת מהאחים, ובא"י אמרו שחליצת שמאל ובלילה פסולות ופוסלות מהאחים,

דף כו ואילו חליצת קטן ובאנפיליא פסולות אך אינן פסולות, וזעירי סובר שכל הגיטין במשנה לא פוסלים מכהונה חוץ מהגט האחרון שכתב לגרש בו את מי שירצה, וכן דעת ר' אסי ולר' יוחנן גם בגט זה לא נפסל לכהונה, וזה לשיטתו שר' אסי אמר משמו שאחים שחלקו הם לקוחות ומחזירים זה לזה ביוכל שאין ברירה ור' יוחנן צריך לחדש גם בזה שאם ר' יוחנן היה אומר כאן היינו אומרים שרק כאן צריך לשמה אך לגבי יובל התורה אמרה שרק מכר חוזר ביוכל ואילו ירושה לא חוזרת ביוכל, ואם ר' יוחנן היה מחדש שם היינו אומרים שרק בשדה חוזר ביוכל שזה לחומרא או לכתחילה, ואילו אצלנו הגט יפסול לכהונה, קמ"ל שאינו פוסל.

רב הושעיא שאל את רב יהודה במקרה שאמר לסופר לכתוב גט למי שתצא תחילה בפתח, אמר לו שכתוב במשנה שאם אמר לו כתוב למי שארצה לגרש בו פסול שאין ברירה והקשה ממה שכתוב שאם אמר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכס ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון זכה בחלקו וזיכה לאחיו עמו, אמר לו הושעיא בני מה ענין פסחים לגיטין הרי שנינו שר' יוחנן אמר שזה מועיל כדי לחנכן במצוות וכן מדויק ממה שכתוב זכה בחלקו וזיכה לאחיו עמו וזה מובן רק כשכולם התמנו שאם לא כן הרי שנינו שאי אפשר להתמנות על הפסח אחר שחיתתו, וכן שנו על משנה זו מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריות ובנים שפלים, ואביי מקשה שרב הושעיא שאל בתולה בדעת אחרים ורב יהודה פשט לו בתולה בדעת עצמו והוכיח ר' הושעיא מתולה בדעת אחרים, ורבא מתרץ שמי שסובר שיש ברירה אין הבדל בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים, ומי שסובר שאין ברירה אין הבדל בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים, ורב משרשיא מקשה שלר' יהודה אין ברירה בתולה בדעת עצמו ובתולה בדעת אחרים יש ברירה ששנינו שלר"מ הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, ועשרה מעשר ראשון ותשעה מעשר שני **עמוד ב** ומחלל ושותה מיד, ור' יהודה ור' יוסי ור"ש אוסרים, ור' יהודה סובר שיש ברירה בתולה בדעת אחרים ששנינו באומר לאשתו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מותי באותם הימים היא כאשת איש וכשמת חל הגט ורב משרשיא אמר לרבא שר"ש סובר בתולה בדעת עצמו שאין ברירה כדלעיל ובתולה בדעת אחרים יש ברירה שאם אמר הריני בועלך על מנת שירצה אבא שלת"ק מקודשת גם אם לא רצה האב, ולר"ש אם רצה האב היא מקודשת.